ناگهان شعر

مهدی فرجی

می توانی بروی قصه و رویا بشوی
راهی دورترین نقطه دنیا بشوی
ساده نگذشتم از این عشق، خودت می دانی
من زمین گیر شدم تا تو، مبادا بشوی
آی! مثل خوره این فکر عذابم می داد؛
چوب ما را بخوری، ورد زبان ها بشوی
من و تو مثل دو تا رود موازی بودیم
من که مرداب شدم، کاش تو دریا بشوی
دانه برفی و آن قدر ظریفی که فقط
باید از این طرف شیشه تماشا بشوی
گره عشق تو را هیچ کسی باز نکرد
تو خودت خواسته بودی که معما بشوی
در جهانی که پر از وامق و مجنون شده است
می توانی عذرا باشی، لیلا بشوی
می توانی فقط از زاویه یک لبخند
در دل سنگ ترین آدم ها جا بشوی
بعد از این، مرگ نفس های مرا می شمرد
فقط از این نگرانم که تو تنها بشوی

***

مرتضی امیری اسفندقه

نه مثل تگرگ، ناگهان، رگباری
نه چون باران، ریز و درشت و جاری

قربان توای برف! که در خلوت شب
با آن همه حرف، بی صدا می باری

***

بیژن ارژن

قطره قطره شد آب آدم برفی
شد آب در آفتاب آدم برفی

آب از سر او گذشت اما هرگز
بیدار نشد ز خواب آدم برفی

***

گروس عبدالملکیان

به شانه‌ام زدی
که تنهایی‌ام را تکانده باشی
به چه دل خوش کرده‌ای!؟
تکاندن برف
از شانه‌های آدم برفی؟

هنری

برگزاری نمایشگاه «یاد حبیب»

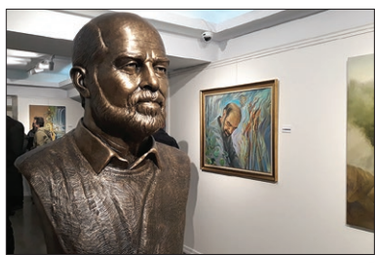

آیین گرامی داشت یاد و خاطره مرحوم حبیبا... صادقی با رونمایی از اثر دیده نشده این هنرمند فقید در حوزه هنری برگزار شد. به گزارش ایرنا، آیین گرامی داشت یاد و خاطره حبیبا... صادقی هنرمند نقاش، گرافیست، کاریکاتوریست و منتقد در قالب چهار رویداد هنری شامل نقاشی ها و پوسترهایی با موضوع پرتره هایی از استاد و هنر مقاومت در گالری ابوالفضل عالی یک حوزه هنری افتتاح شد که تا پنجم بهمن ادامه خواهد داشت. رونمایی از آخرین اثر ناتمام زنده یاد صادقی با نام «نازنین بانوی دوعالم» و رونمایی از سردیس این هنرمند فقید که توسط نادر قشقایی ساخته شده است، از دیگر بخش های این رویداد بود.

اهدای جایزه «تی. اس. الیوت» به شاعر بریتانیایی

جایزه شعر «تی. اس. الیوت» به مجموعه شعری به نگارش «آنتونی جوزف» شاعر بریتانیایی اهدا شد. به گزارش ایرنا از گاردین، آنتونی جوزف برای نگارش مجموعه شعر غزل هایی برای آلبرت به عنوان برنده جایزه شعر تی. اس. الیوت انتخاب شد. امسال ۲۰۱ نفر در رقابت جایزه تی. اس. الیوت شرکت کردند و رکورد جدیدی در تعداد شرکت کنندگان به ثبت رسید. آنتونی جوزف شاعر، رمان نویس و موسیقی دان بریتانیایی است که به عنوان سخنران خلاقیت در نویسندگی در کالج کینگ واقع در لندن نیز فعالیت دارد. او تا کنون پنج مجموعه شعر و سه رمان منتشر کرده است.

در سوگِ زداینده اتهام زن ستیزی از فردوسی

دکتر علیرضا قیامتی، عضو بنیاد فردوسی و دکتر محمدجعفر یاحقی، مدیر قطب علمی فردوسی و شاهنامه از جایگاه زنده یاد دکتر ابوالفضل خطیبی در شاهنامه‌پژوهی، آثار و خدمات ارزنده او می گویند

الهه آرانیان
calture@khorasannews.com

شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی، یکی از بزرگ ترین شیفتگان خود را از دست داد؛ کسی که با فردوسی، پیمان بسته بود تا آخر عمر تنها از شاهنامه و فرهنگ ایران بگوید. دکتر ابوالفضل خطیبی، از برجسته‌ترین و تأثیرگذارترین شاهنامه‌پژوهان سال‌های اخیر، روز چهارشنبه، ۲۱ دی ماه در ۶۲ سالگی بر اثر عمل ناموفق کبد، چشم از جهان فروبست. زنده‌یاد خطیبی، زاده ۲۵ اردیبهشت بود؛ روزی که چند دهه بعد از تولدش به نام فردوسی و زبان فارسی آراسته شد. این شاهنامه‌پژوه، در جلد هفتم تصحیح انتقادی شاهنامه با دکتر جلال خالقی مطلق همکاری کرد و به‌طور مستقیم بر کار تصحیح این بخش از شاهنامه نظارت داشت. استاد خالقی مطلق در پیامی، درگذشت دکتر خطیبی را ضایعه‌ای بزرگ برای اهل ادب و دوستداران حماسه ملی ایران توصیف کرد. از دیگر آثار زنده‌یاد خطیبی در حوزه شاهنامه‌پژوهی می‌توان این کتاب‌ها را نام برد: «برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره شاهنامه»، «به فرهنگ باشد روان تندرست: مقاله‌ها و نقدهای نامهٔ فرهنگستان درباره شاهنامه» و «آیا فردوسی محمود غزنوی را هجو گفت». به مناسبت درگذشت دکتر ابوالفضل خطیبی، با دکتر علیرضا قیامتی، استاد دانشگاه و عضو بنیاد فردوسی گفت‌وگو کرده‌ایم.

دکتر علیرضا قیامتی

■ دکتر ابوالفضل خطیبی چه جایگاهی در شاهنامه‌پژوهی داشت؟

ایشان یکی از بزرگ ترین و برجسته‌ترین پژوهشگران عرصه حماسه‌پژوهی، شاهنامه ویکی از استوانه‌های شاهنامه‌پژوهی بود. اگر بخواهیم پنج چهره برجسته شاهنامه‌پژوهی در سال‌های اخیر را نام ببریم، بی گمان یکی از آن‌ها دکتر خطیبی است. بزرگ‌ترین کار او هم همکاری با دکتر خالقی مطلق در تصحیح جلد هفتم شاهنامه بود. فعالیت ایشان را از چند جنبه می‌توانیم بررسی کنیم؛ یکی این که علاقه و شیفتگی خاصی به فرهنگ ایران داشت و می گفت خودم را وقف ایران و فرهنگ ایران و شاهنامه کرده‌ام و با فردوسی پیمان بسته‌ام که تا آخر عمر برای شاهنامه و فرهنگ ایران کار کنم. موضوع دیگر این که علاقه او همراه با دانش و پژوهشگری بود. دکتر خطیبی فرهنگ ایران باستان و متون پهلوی و اسطوره‌های ایرانی را می‌شناخت. او در عرصه فرهنگ‌نامه‌ها و واژه‌شناسی شاهنامه، جزو کم‌نظیرترین افرادی بود که در این زمینه فعالیت داشت. تخصص مهم‌تر دکتر خطیبی، نسخه‌شناسی‌های شاهنامه بود. او برای اولین بار خویشاوندی بعضی از نسخه‌های شاهنامه را مطرح کرد. بعضی از مقاله‌های دکتر خطیبی درباره ابیات الحاقی شاهنامه پایان‌بخش جدال‌ها بود؛ مثلاً مقاله او درباره ابیات شاهنامه با موضوع نکوهش زنان بسیار ارزنده است. او ثابت کرد که بیت نابخردانه «زن و اژدها هر دو در خاک به / جهان پاک از این هر دو ناپاک به» یک جعل بزرگ است و در هیچ کدام از نسخه‌های شاهنامه نیامده‌است.

■ ماجرای همکاری دکتر خطیبی با استاد خالقی مطلق در تصحیح انتقادی شاهنامه چه‌بود؟

من از دکتر خالقی مطلق پرسیدم که چرا خودتان کار تصحیح را ادامه ندادید؟ ایشان گفتند با این که بعضی جاها نظرم با نظر دکتر خطیبی یکی نبود، اما به پژوهش‌های ایشان اعتماد کردم و گفتم حرفی که ایشان بزند، بر اساس مطالعه و پژوهش است و آن را عوض نکردم. با این که دکتر خالقی مطلق حق داشتند که نظر خودشان را بیاورند. ایشان می گوید زمانی که در میانه کار تصحیح بودم، بیمار شدم و احساس کردم که اجل شاید به من مهلت ندهد و این کار ناتمام بماند. بنابراین تصمیم گرفتم از دو همکار کمک بگیرم که گزینه اول دکتر خطیبی بود و بعد دکتر محمود امیدسالار.

■ مقاله‌های دکتر خطیبی با موضوع شاهنامه فردوسی منحصر به فرایند پژوهش برای تصحیح شاهنامه بود یا جدا از این هم پژوهش‌هایی داشتند؟

دکتر خطیبی جدا از کار تصحیح شاهنامه هم، مقالات و یادداشت‌هایی درباره شاهنامه دارد؛ مثلاً یکی از آن‌ها مقاله ایشان درباره دقیقی توسی است. شاید ده‌ها مقاله درباره دقیقی به‌عنوان راهنما و پیش کسوت فردوسی داریم، اما هیچ مقاله‌ای به اندازه مقاله دکتر خطیبی در این مسیر راهگشا نبود و ابهام‌ها را برطرف نکرد. مقاله دیگر دکتر خطیبی به نام «یکی نامه بود از گه باستان» است که در آن جواب الگا دیویدسن و دیک دیویس، دو شاهنامه‌پژوه آمریکایی را داده‌است. این دو نفر در دهه ۹۰ میلادی در مقاله‌ای مدعی شدند که شاهنامه مانند ایلیاد و ادیسه هومر، بر اساس منبع شفاهی سروده شده و منبع مکتوب نداشته‌است. در آن زمان بسیاری از پژوهشگران، از جمله دکتر خالقی مطلق به این مقاله واکنش نشان دادند. دکتر خطیبی هم در مقاله‌اش به خوبی جواب این دو شاهنامه‌پژوه را داد و ثابت کرد که شاهنامه ابومنصوری، منبع اصلی شاهنامه فردوسی بوده است. علاوه بر این، ایشان در مقاله‌ای عالمانه ثابت کرد که ابیات جشن سده در شاهنامه اصیل است و جعلی نیست. با این که این ابیات در تصحیح دکتر خالقی مطلق به حاشیه رفته و احتمال داده شده بود که جعلی هستند. دکتر خالقی مطلق بعد از انتشار این مقاله گفت: دوباره به جشن سده می‌اندیشم و تجدید نظر می کنم. همچنین مقاله دکتر خطیبی درباره این که چرا داستان آرش کمانگیر در شاهنامه نیست، به خیلی از ابهامات پایان داد.

■ یکی از ویژگی‌های دکتر خطیبی، سخاوت او در انتشار یافته‌های پژوهشی‌اش برای مخاطب عام در صفحات مجازی بود. درباره ارتباط مؤثر ایشان با نسل جوان و علاقه‌مند به ادبیات بفرمایید.

کاملاً درست است. من بارها دیده بودم دکتر خطیبی حتی جواب یک دانش‌آموز دبیرستانی را هم با حوصله می‌دهد. فروتنی یکی از بزرگ ترین خصوصیات ایشان بود. بعضی از پژوهشگران و استادان اگر در جایگاه دکتر خطیبی قرار بگیرند، احساس نمی کنند باید همه جا پاسخگو باشند، اما ایشان بی‌دریغ همه جا قلم می‌زد و این‌ها را در صفحات و کانالش منعکس می کرد. این نشان‌دهنده منش و خوی نیکش بود. دکتر خطیبی به هیچ وجه این جایگاه را برای خود قائل نبود که باید در برج عاج بنشیند و به هیچ کس پاسخگو نباشد.

دکتر محمدجعفر یاحقی

■ شخصیتی کم‌نظیر در تشخیص بیت‌های جعلی شاهنامه

همچنین دکتر محمدجعفر یاحقی، استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی در گرامی داشت یاد و خاطرهٔ دکتر ابوالفضل خطیبی که به همت قطب علمی فردوسی و شاهنامه با همکاری انجمن پایندان، خردسرای فردوسی و کارگروه حماسی انجمن ترویج زبان فارسی برگزار شد، گفت: «دکتر خطیبی سال‌ها در حوزه شاهنامه‌شناسی کار کرد و قلم زد. ما منتظر کارهای شگرف و تعیین کننده از ایشان بودیم که دست مرگ او را از ما گرفت. کسانی که بخواهند درباره شاهنامه کار کنند، هم باید تاریخ به طور عام بدانند، هم فرهنگ ایران پیش از اسلام و هم ادبیات فارسی را. دکتر خطیبی این هر سه را در سه مقطع تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا فراگرفت. ایشان همکاری صمیمانه‌ای با گروه فرهنگ‌نویسی فرهنگستان زبان و ادب فارسی داشت و در تنظیم فرهنگ جامع زبان فارسی به همراه دکتر علی‌اشرف صادقی، نقش پررنگی ایفا کرد. در این گروه پیکره متنی از هزار متن فارسی فراهم شد که اشراف او را بر حوزه زبان فارسی، متون فارسی و لغت فارسی بیشتر می کرد و این برای کار او بسیار مغتنم بود. دکتر خطیبی قوه اجتهاد در حوزه مطالعات شاهنامه‌شناسی و ردبیت‌های الحاقی شاهنامه را داشت و در شناخت ابیات الحاقی شاهنامه کم‌مانند بود. فصلنامه پاژ، شماره ۴۸ خود را به یاد و گرامی داشت دکتر خطیبی اختصاص خواهد داد که امیدواریم شایسته نام این مرد بزرگ باشد».

آموزش

«نشنال جئوگرافی» چگونه از مناظر برفی عکاسی می‌کند؟

مناظر برفی، کولاک، قطرات ریزیخ و بارش برف زیر نورهای روشن شهر در فصل زمستان حس و حال عکاسی را بیش از هر زمان دیگری جذاب می کند، اما عکاسی از برف سختی‌هایی دارد که در این یادداشت از تجربه عکاسان نشنال جئوگرافی در عکاسی از برف می‌خوانیم. به گزارش ایرنا، با فرا رسیدن زمستان، علاقه‌مندان به عکاسی برای یافتن سوژه‌های زیبای طبیعت، مشتاق‌تر می‌شوند اما چنان چه بدون آماده‌سازی مناسب به عکاسی برفی بروید، ممکن است با مشکلاتی روبه‌رو شوید. در این یادداشت با روش کار عکاسان حرفه‌ای در نشنال جئوگرافی آشنا می‌شوید.

■ برای عکاسی از برف تعلل نکنید

وقتی برف تازه است، زمان خوبی برای عکاسی به شمار می‌آید چون می‌توانید از برف، بدون هیچ‌گونه ردی عکاسی کنید البته در نظر داشته باشید که رد کفش و تایر خودرو می‌تواند فرم‌های جذاب عکاسی را برای شما فراهم کند. برف می‌تواند به‌سرعت تغییر کند و بلافاصله شروع یا متوقف شود. پس از طلوع خورشید، برف می‌تواند خیلی سریع شروع به آب شدن کند. در ختان زیبای خیره کننده می‌توانند در چند ثانیه، خسته کننده شوند، به همین دلیل برای عکاسی از برف تعلل نکنید و پشتکار داشته باشید.

■ باز هم اصل مهم نور

رفتار نور می‌تواند به‌سرعت تغییر کند، به‌عنوان مثال، خورشید می‌تواند پشت یک تکه بزرگ ابر، پنهان شود و ظاهر برف را تغییر دهد. ممکن است مجبور شوید کمی صبر کنید تا خورشید دوباره طلوع کند چون نور خورشید و سایه، زیبایی منظره برفی را چند برابر می کند. در روزهای ابری که همه چیز سفید است، از عناصر عکاسی برفی استفاده کنید زیرا می‌تواند رنگ سفید را تحت‌الشعاع قرار دهد.

■ فوکوس گیج کننده در روزهای برفی

وقتی همه چیز سفید است، قفل کردن فوکوس خودکار دوربین سخت می‌شود و لنز دوربین چون برای فوکوس خودکار به کنتراست نیاز دارد و در یک زمینه برفی کنتراست بسیار کم است، عکاس گیج می‌شود، بنابراین یک تپه برفی سفید ساده می‌تواند مشکلاتی ایجاد کند. در این شرایط می‌توانید فوکوس لنز را به حالت دستی تغییر دهید یا در حالت خودکار به دنبال یک عنصر مثل درخت یا تیر چراغ برق در قاب خود بگردید و فوکوس را روی آن قفل و عکاسی کنید.

■ قرار دادن دوربین روی RAW

دوربین را روی RAW قرار دهید. عکاسی در حالت RAW گزینه‌های ویرایش بیشتری را در اختیار شما قرار می‌دهد. فایل‌های با فرمت JPEG امکان ویرایش زیادی را به شما نمی‌دهند.

از آن جایی که دوربین ممکن است برف را خاکستری نشان دهد، بهتر است جبران نوردهی را روی +۱ یا +۲ تنظیم کنید که باعث سفید شدن برف می‌شود. همچنین می‌توانید در زمان ویرایش، جبران نوردهی را تنظیم کنید. حالت اولویت دیافراگم به شما امکان می‌دهد عمق میدان را تغییر دهید. هنگامی که در حالت اولویت دیافراگم عکاسی می کنید به شما خلاقیت زیادی می‌دهد.

■ باتری را گرم نگه دارید

باتری‌های دوربین خود را گرم نگه دارید زیرا باتری‌ها در هوای سرد، دوام زیادی ندارند. دو باتری به همراه داشته باشید و آن‌ها را شارژ کنید و یکی را در جیب خود نگه دارید. وقتی شارژ باتری دوربین شما کم است، آن را با پارچه‌ای پشمی در کیف خود حمل کنید و هنگامی که آن را گرم کردید ممکن است بتوانید دوباره از آن استفاده کنید. دوربین را در کیف قرار دهید، زیرا هنگام بیرون آوردن دوربین برای عکاسی از برف در هوای سرد، ممکن است به دلیل اختلاف دمای بیرون و داخل، قطرات آب روی سطح بدنه و لنز آن ایجاد شود. وقتی به خانه برگشتید، دوربین را در جایی قرار دهید که به‌آرامی گرم شود. وقتی به دمای اتاق رسید می‌توانید آن را بیرون بیاورید و استفاده کنید. هنگام عکاسی در برف عکس‌ها را از حافظه دوربین حذف نکنید. وقتی در خانه و جلوی رایانه خود هستید، می‌توانید عکس‌های خود را بهتر ببینید و با اطمینان بیشتری تصمیم به حذف آن‌ها بگیرید.

موسیقی

درگذشت «بتهوون ایران»

علی اکبرپور اسطلخی، موسیقی‌دان پیش کسوت ملقب به «بتهوون ایران» درگذشت. به گزارش ایسنا به نقل از روابط عمومی موسسه هنرمندان پیش کسوت، صبح روز گذشته، علی اکبرپور اسطلخی از موسیقی دان‌های بنام کشور و عضو موسسه هنرمندان پیش کسوت در ۸۸ سالگی پس از طی یک دوره بیماری درگذشت. جزئیات برگزاری مراسم خاکسپاری و وداع با این هنرمند پیش کسوت متعاقباً اعلام می‌شود. مدیرعامل موسسه هنرمندان پیش کسوت در پیامی ضایعه درگذشت این عضو موسسه را که اهالی موسیقی او را با نام «بتهوون ایران» می‌شناسند، به خانواده او و اهالی هنر، به‌ویژه هنرمندان پیش کسوت تسلیت گفت. علی اکبرپور اسطلخی معروف به علی اکبرپور سال ۱۳۱۳ در روستای سیاه اسطلخ (از توابع خشک بیجار رشت) متولد شد و مدرک در جه یک هنری داشت. او تحصیلات ابتدایی خود را در شهر رشت سپری کرد. اولین استاد او در فراگیری ساز ویولن «موسیو بِرواند» بود. وی از ۱۳ یا ۱۴ سالگی در «رادیو بی‌سیم» رشت به اجرای ویولن می‌پرداخت. از دیگر استادان او می‌توان به «کیهان دیوان بیگی» و «رکن‌الدین نژند» اشاره کرد. در سال‌های جوانی یک ارکستر تشکیل داد که در رادیو رشت به اجرای موسیقی می‌پرداخت و «غلامحسین بنان» در سال ۱۳۳۴ با آن ارکستر برنامه داشت. در آن ایام با خوانندگانی همچون «ناصر مسعودی»، «فانی»، «نادر گلچین» و «فریدون پوررضا» به‌عنوان آهنگ ساز، رهبر ارکستر و نوازنده همکاری می کرد. از استادان او در موسیقی می‌توان به «ابراهیم روحی‌فر»، «والودیا تارخانیان»، «اقدس پورتراب»، «محمود کریمی»، «حسن رادمرد»، «توماس کریستین داوید»، «مصطفی کمال پورتراب»، «حسین دهلوی»، «فرهاد فخرالدینی» و «احمد پژمان» اشاره کرد. مجموعه «نغمه‌های زندگی»، «سوئیت‌ها» و «سمفونی‌ها»، قطعه‌های گوناگون برای «ویولن»، «فلوت»، «نی»، «پیانو» و... از جمله آثار بی کلام اوست که برای ارکسترهای بزرگ و کوچک نوشته‌شده‌اند. او با ارکسترهایی نظیر «باربد»، «نکیسا» و ارکسترهای رادیو و تلویزیون همکاری داشت. گیشه دمرده (بر اساس حکایت مشهور گیلکی)، قطعه میرزا کوچک‌خان (با صدای ناصر مسعودی)، سوئیت «دوره گردقصه گو»، ترانه ساقی (با صدای مازیار)، تصنیف‌های «شهید وطن» و «بلندآسمان» از آثار علی اکبرپور اسطلخی محسوب می‌شوند.

ادبی

اجباری شدن زبان فارسی برای دانشجویان شرق‌شناسی دانشگاه سارایوو

به پیشنهاد نمایندگی بنیاد سعدی در بوسنی و هرزگوین و با همکاری دانشکده فلسفه دانشگاه سارایوو، زبان فارسی برای دانشجویان شرق‌شناسی این دانشگاه اجباری شد. به گزارش خبرگزاری مهر، به پیشنهاد نمایندگی بنیاد سعدی در بوسنی و هرزگوین و با همکاری دانشکده فلسفه دانشگاه سارایوو، زبان فارسی برای دانشجویان شرق‌شناسی این دانشگاه اجباری شد. کلاس‌های آموزش زبان فارسی به‌صورت دو واحد اجباری برای دانشجویان شرق‌شناسی سال‌های اول تا پنجم به مدت سه روز در هفته برگزار می‌شود. طبق مقررات دانشگاه سارایوو، استادان زبان‌های خارجی باید از اتباع کشور مبدأ و مقیم بوسنی و هرزگوین و دارای مدرک معتبر مرتبط از کشور خود یا دانش‌آموخته دانشگاه سارایوو باشند. با در نظر گرفتن این شرایط، افسانه رضایی، از ایرانیان مقیم بوسنی و هرزگوین و دانش‌آموخته مقطع کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه سارایوو برای تدریس این دوره‌ها به دانشگاه معرفی و از ابتدای آبان ماه مشغول به کار شد. ارتباط پیوسته با دانشجویان زبان و ادبیات فارسی، ارائه متن‌های آموزشی مرتبط با موضوعات ادبیات فارسی و ایران‌شناسی و معرفی آداب و رسوم ایرانی از موضوعات مورد تأکید نمایندگی بنیاد سعدی در برگزاری این کلاس‌ها بوده‌است. همچنین، برگزاری کلاس‌های یادشده فرصت بسیار مغتنمی را برای نمایندگی بنیاد سعدی و ارایزنی فرهنگی در اجرای برنامه‌های فرهنگی با مشارکت کرسی زبان و ادبیات فارسی دانشگاه سارایوو فراهم می‌آورد. هم‌اکنون ۱۲ دانشجو در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، مشغول تحصیل در رشته زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه سارایوو هستند و دانشجویان زبان ترکی نیز موظف به گذراندن ۲ واحد زبان و ادبیات فارسی در سال اول آموزشی خواهند بود.